

Næringslivet, arbeidslivet

Turid Lilleheie, Norsk Tjenestemannslag

Kommer fra fagbevegelsen – fra LO i statlig sektor.

Vi har tre hovedutfordringer:

- Å bevare mangfoldet i det norske språket
- Å uttrykke oss (byråkrater) på en forståelig og inkluderende måte
- Å opprettholde staten som språklig forbilde

Så må jeg si noe om nynorsk – og de utfordringer som jeg ser som ønsker å bevare mangfoldet i språket – å bevare nynorsken ser jeg på som å bevare mangfoldet.

I globaliseringens og teknologiens tidsalder – eter det engelske språket seg mer og mer inn på alle områder. Derfor er det viktig at vi har en nasjonal bevissthet på å beholde mangfoldet i vårt eget språk og som vi kan enes om, uavhengig av uenigheter rundt bokmål/nynorsk.

”Brenn våre bøker. Kast våre vikingeskip.
Knus vår kunst. Forkast grunnlova. Kutt ut 17. mai.
Spreng Nidarosdomen og stavkyrkjer. Sprei gift over norsk flora.
Slakt våre villdyr. Skyt våre idrettsfolk.

Nei vel!! Men språket, vår kulturarv framfor noko, det tynar me bit for bit med jålete og fantasilause innlån frå engelsk.
Har DU guts til det?”

Det var Ivar Eskeland

Jeg kommer jo fra statlig sektor og har tidligere blant annet jobbet i Trygdeetaten. Vi byråkrater har ei stor utfordring i å skrive sånn at folk forstår oss. Det gjelder både byråkratene som skriver grunnlaget til politiske beslutninger og slike som meg når jeg jobba på trygdekontoret og skulle gjøre et vanskelig byråkratisk språk forståelig for vanlige folk. Å bli forstått er situasjonsavhengig – å prøve å bruke min nynorske dialekt og forvente at gamle og syke folk skjønnte min dialekt i nedre Buskerud – det er feil. Sender har et hovedansvar for kommunikasjon – i hvert fall en som representerer det offentlige – folk skal forstå både skriftlig og muntlig framstilling.

Staten har vært brukt som redskap for å sikre et språklig mangfold, folk som henvender seg til det offentlige, skal få svar på sin egen målform. Dette har gitt flere bokmålsbrukere anledning til å bli skolert i nynorsk. Jeg vil våge den påstanden at det har gitt språklig påfyll som er verdifull for å få et rikere språk, også i bokmålsbruk. Det er det viktig å ta vare på dette, og dette er bestemmelser som vi som fagforening mener er berikende for den enkelte arbeidstaker og for samfunnet som helhet. Men det er en viktig forutsetning at de ansatte får tilbud om gode kurs, opplæring for at språklig mangfold ikke skal bli en hemsko i den daglige jobbsituasjonen.

Eks. standardbrev/maler og brev til brukere av offentlige tjenester må være gode – på begge målformer – nynorske standardbrev med setningsoppbygging tilpasset bokmål er – synes jeg – aldeles grusomt.

Jeg tillater meg også å komme med et par politiske varsko som jeg fra mitt ståsted ser – og som mange kanskje ikke tenker over ...

Staten som språklig forbilde blir redusert når staten blir redusert. Jeg vil våge den påstanden at utskillingen fra statlig sektor med omfattende AS-ifisering er med på å redusere det språklige mangfoldet vårt. Virksomhetene bruker mer forretningspråk, ønsker og må orientere seg i markedet og mer internasjonalt. Jeg er også usikker på om språkloven fortsatt blir gjeldende når statsinstitusjoner blir utskilt – fristilt og AS-ifisert.

Fram til nå har Statskonsult hatt ansvaret for språkopplæring i staten, – hva nå når det er lønnsomheten som skal rendyrkes i det statlige AS-et? Det er ikke sikkert at slike opplæringstiltak skaper verken balanse eller overskudd i et AS-ifisert Statskonsult – hvis ikke blir disse oppgaver nedprioritert – når hovedoppgaven til det nye Statskonsult blir å tjene penger. Dette kan bli farvel til statens kurstilbud, som er viktige for å opprettholde mangfoldet og språkbevisstheten blant ansatte i offentlig sektor.

Utfordringer for et omdannet norsk språkråd er å være språklige forbilder – og dere må være vaktbikkjer. Det tror jeg er den viktigste rollen et slikt organ vil ha. Den blir enda viktigere i framtiden.

Jeg mener også det er viktig å ha noen som finner gode norske erstatteord for engelske uttrykk som kommer glidende inn – jamfør de siste dagers mediedebatt. Med mer og mer internasjonal påvirkning blir det stadig viktigere at noen øker bevisstheten – og kunnskapen om det norske språket.

Om det trengs det nye veier i norsk språkpolitikk? Det er ikke jeg den rette til å svare på. Føler ikke behov for noen revolusjon, men jeg ønsker en økt bevissthet hos de som ønsker et mangfold i norsk språk. Det er mange ting som påvirker språket vårt.

Et av de viktigste områder er undervisning, fra grunnskole til universitet. Unger leker seg med språk, det må utdanningssektoren, i hele utdanningsløpet kanskje fortsette med. Vi har en rik flora av diktning, drama og lyrikk som vi kan øse av – den mest aktuelle for tiden er Jon Fosse, jeg vil påstå at en del av hans popularitet i dette landet er at han kan boltre seg i et rikt nynorsk språk. Nå skal det også lages operette av Rune Belsvik sine barnebøker om Dustefjerten, det vil gi nynorsk barnelitteratur nye tilhengere.

Jeg har som dere skjønner, liten forståelse for debatten rundt fjerning av nynorsk i ungdomsskolen, det må da være mulig å gjøre undervisningen mer spennende. At Oslofolk vil fjerne obligatorisk nynorsk i skolen, det er diskriminering.

Vi ser en omfattende internasjonal orientering på våre universitet, det er bra. Men det kan ikke bety at det er logisk at undervisning skal skje på engelsk på norske utdanningsinstitusjoner.

På tross av at Kristin Clemet i dag i en kronikk i Aftenposten sa at hun ikke ville foreslå endring av tilknytningsform for universitetene og høgskolene, vil stykkprisfinansiering av studenter – fokus på inntjening og økonomi – drift av universitets- og høgskolesektoren etter markedsøkonomiske prinsipper bli framtidige krav til drift av universiteter og høgskoler. Dette kan være farlig for ikke bare det nynorske språk, men for det norske språk. For å spare penger blir ikke fagbøker oversatt til norsk. Engelsk kan i verste fall bli undervisningsspråket

for høyere utdanning i framtiden – kanskje dette er den aller største utfordringen for det nye språkrådet i framtiden.

Takk for oppmerksomheten.